№638 ۱۹۱۱ سنه ۲۷ غینوار — پنجشنبه — ۹ صفر ۱۳۲۹ سنه ۶۳۸نچی نومر

ГАЗЕТА
„ЮЛДУЗЪ“
Цѣна 4 руб. на годъ
Редакція и Контора:
Казань, номера „Болгаръ“ № 19-й.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“.
Russie, Kazan, redaction „Julduz“.
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.
Телефонъ № 748

یولدز

آلتنچی سنه

«یولدز»
یکشنبه، سه‌شنبه و پنجشنبه کونلرنده هفته‌ده اوچ مرتبه نشر ایدلور، ملی جریده‌ترکیه‌در.
بهاسی: بر سنه اوچون دووت صوم، آلتی آی اوچون ایکی صوم، اوچ آی اوچون بر صوم ۳۰ تیندر.
آدریس آلماشدرو ۲۸ تین.
اداره‌سی پچه‌ن بازارنده «بلغار» مسافرخانه‌سنده ۱۹نچی نومرده‌در.

تنبه الغافلین

ترجمه‌سی‌نك ایکنچی جزئی باصلوب چقدی. امام‌لرغه وعظ سویله‌ر اوچون آلورغه توصیه ایته‌مز.

	بهاسی	پوچته ایله
۱نچی جزء مجلد	۱صوم ۲۰تین	۱صوم ۴۵تین
۲نچی جزء مجلد	۱ « ۲۰ «	۱ « ۴۵ «

آدرس: Казань „Маарифъ“

باصیله باشلادی
تاتارچه عربچه لغت کتابی

بو کتاب، خلقمز آراسنده کوبدن بیرلی مقبول و مستعمل بولغان اختری کبیرنك ترجمه‌سی‌در. فقط اختری کبیر اوزیگنه بولمای قاموس عربی و بوندن باشقه معتبر لغت کتابلرندن استفاده ایله تکمیل ایتلمشدر. عربی سوزلر ایره‌ك حرفلن جیولوب حرکه‌لی بولاچق و معنی‌سی واق حرفلن جیولاچقدر.

آدریس: Казань „Сабахъ“

یاکا غنه باصلوب چقدی.

قصقه‌چه جغرافیه (رسملی)	ز. امین اثری	۲۵تین پوچته ایله ۳۱تین
علم حال III (معاملات)	ی. خلیلی	« ۲۰ « « « ۲۴ «
آناتلی I	ع. عصمتی	« ۱۵ « « « ۱۹ «
کرپووهم آنلارنی صاقلاو.	ف. ابراهیمژا	« ۱۰ « « « ۱۲ «

کوبله‌ب آلور اوچون آدریس: казань „Юлъ“

احمدگرای حسنی و شرکاسی طرفندن باصلغان درس کتابلری:

رسملی علم حیواناب

مرتبی: ادریس حمیدی ۱۲۰ صحیفه و ۸۵ رسملی. زور قولده، یاخشی کاغذده نفیس روشده باصلغان. ایك صوگغی و مشهور اثرلردن جیلوب ایکنچی دفعه اولارق طبع قیلنغان بونادر اثر رشدی مکتبلر پروغرامینه کرتلورگه موافق بر درس کتابیدر. بهاسی ۳۵تین، پوچته ایله یبه‌رورگه ۴۱تین. کوبله‌ب اسکیدکه!

منتظم قرائت کتابی

برنچی جزء. مرتبی: سلطان رحمنقلی. ۶۰ صحیفه‌لك. زور قولده، یاخشی کاغذده نفیس روشده باصلغان. بوکونگه قدر ترتیب قیلنغان قرائت کتابلری آراسنده مندرجاتینك یاخشیلغی و عباره‌سینك آچقلغی جهتدن ابتدائی و رشدی مکتبلرنك درس پروغراملرینه کرتلورگه ایك تیش بر کتابدر. بهاسی ۱۵تین، پوچته ایله یبه‌رورگه ۱۹تین. کوبله‌ب اسکیدکه!

مراجعت اوچون آدرس: г. Казань, „Гасръ“.

مکتب مدیرلری و معلم افندیلر دقتینه!

„کریموف، حسینوف و شرکاسی“ نك اورنبورغده هم اوفاده‌غی کتاب هم یازو و مکتب اسبابلری مغازینلرنده بتون روسیه‌ده باصلغان هر تورلی ادبی، فنی، تاریخی رساله‌لر، مکتب و مدرسه‌لر ایچون هر بر طرفدن درس کتابلری کوبله‌ب و زوراسکیدکه ایله صاتله‌در. مقصودمز تیك فائده ایتو بولمایچه خلقمزغه مدنی و علمی بر خدمت بولدغندن باشقه نشریات شرکتلری کبی یالکز اوز نشریاتمزنیغنه صاتوب یاتمیچه، چیت نشریاتنی‌ده کوبله‌ب و ممکن قدر آرزان صاتارغه طرشامز و شول طریقه خلقمزنك خصوصا مکتب مدیرلری و معلم افندیلرنك آغر خدمتلرینه یارده‌مله‌شو یوزندن آنلرنك طلبلرینه احتراماً هر برزاکازلرنی کمال دقت و اعتنا ایله حاضرله‌ب یبه‌رمز. صورالغان کتاب اورنینه باشقه‌نی یبه‌رمه‌و ایك رعایه ایتلورگه تیوشلی بر شرط بولدغندن، بر کمانی صوراوچیغه ایکنچی هیچ یبه‌رمه‌یمز. زاکازلر کونی ایله پوچته‌غه طابشرله. زاداتکه‌سز نالوژ یبه‌رلمی. زاداتکه‌گه پوچته مارکه‌سیده یاری. آدریس:
Оренбургъ یاکه Уфа Т-ву Каримовъ, Хусаиновъ и К°.

برادران کریموفلر تجارتخانه‌سی

قزانده، اوفاده هم اورنبورغده

شایان فهیم رسملی	۱۵ تین
تونله	۱۵ «
معصوم قربان	۲۰ «
محبت قربانی	۲۰ «
مینمه‌ده باریازغانلرم	۶ «
لنت ـ یاکه‌تم	۶ «
یازتامچیلری	۶ «

استه‌گه‌ن کشیلرگه شول کتابلر پوچته برله‌ن هر طرفقه کوندرلور. لکن زاداتقه یبه‌رورگه تیوش. چونکه زاداتقه‌سز زاکازلر قبول ایدلمیدر. زاداتقه اوچون پوچته مارکه‌سی مقبول.
Казанъ, Уфа, Оренбургъ: Бр. КАРИМОВЫМЪ.

«یولدز»

نك آلتنچی سنهٔ دوامیه‌سی اولان ۱۹۱۱نچی یل اوچون مشتری قبول ایدله‌در.

هر بر یولی دوورت صوم یبه‌روب بریللق مشتری بولوب یازلغان کشیلرگه „روستان“ اسملی اصول جدیده ایله روس تلی اویره‌ته‌طورغان زور بر کتاب هدیه ایدله‌چکدر.

روسیه‌ده‌گی هر بر پوچته خانه‌لرده «یولدز» گازیته‌سینه مشتری قبول ایدله‌در. «یولدز» گازیته‌سینه یازلو اراده‌سنده بولغان کشیلرگه آقچه‌لرن پوچته‌خانه‌گه کرتوب بیرب اوزلری‌نك آدرسلرن یازدرب کوۋیتانسیه آلورغه ممکندر.

«یولدز» نك برسنه‌لگی دوورت صوم، آلتی آیلغی ایکی صوم اوچ آیلغی بر صوم ۲۰ تین‌در. بر صومغنه یبه‌رگان کشیلرگه گازیته ایکی آیغنه کوندریلور.

عمرلك غره‌لك.

استه‌رلی طاماقده یاش علمادن عبادالله آلپارف جنابلرینك اوتکان و کیله‌چك هجری یللرنك آی باشلرن تعیین قیلا طورغان ابدی بر غره‌لك ترتیب قیلدیغی اداره‌مزگه کیلگان خطلردن معلوم اولدی. محاسب افندینی بو همتی ایله تبریك ایله‌مز.

جدوللرندن آڭلاشلدیغینه کوره اوشبو ۱۴نچی عصرنك آی باشلری طوغری تعیین قیلنمش. «هلال» و (بودا هجزد) حسابلرینه موافقدر. لکن اوتکان و کیله‌چك یللرغه طوغری کیلمه‌یه‌چکدر.

چونکه آی باشلرینك کون اسملری هر عصرده بر کره‌چیگه و آلماشادر. مثلا اوشبو ۱۳۲۹نچی سنه‌نك محرم باشی دوشنبه کون اولدی. ۱۳۳۷، ۱۳۴۵، ۱۳۵۳، ۱۳۶۱ و ۱۳۶۹نچی یللرنك محرم باشلری‌ده دوشنبه اسملی کونلرگه طوغری کیله‌چکدر.

لکن ۱۴۴۱نچی تاریخ هجرینك محرم باشی دوشنبه توگل، یکشنبه کون بولاچقدر.

ایشته شول زمان آلتنچی عصر هجریده اولدیغی کبی (اهجزدبود) حسابی حکم سوره‌چکدر. ۱۳۶۱نچی تاریخ هجریدن صوڭ کون اسملری ینه بر کون چیگوب (زدبوداهج) حسابی باشلاناچقدر.

هر ۱۲۰ سنه‌ده، یعنی تخمیناً هر عصرده آی باشلری بولغان کونلر سیگز یل صاین تکرر اینه بارالر. اما ۱۲۰ یل کیچو ایله بر کون چیگره‌لر. بونك سرّ شول: هر وفات حسابی هر ۱۲۰ سنه‌ده ۴۵ یللی کبیسه یاصی باراد‌ر. حال بوکه ۱۲۰ یل اچنده کبیسه یللر ۴۴ کنه‌در. ایشته شول سببدن آراده بر کبیسه یل بولمی قالادر. آنڭ بولماوی کون اسملرینك آرتقه چیگولرینه سبب بولادر.

هجرتنك برنچی سنه‌سینك محرم باشی قای کون بولغانلغنده بر آز اختلاف باردر. بو حساب بوینچه چهارشنبه کون بولغان بولورغه تییشلی. چونکه برنچی عصرده، یعنی ۱نچی یلدن ۱۲۰نچی یلغه قدر حساب شهور (دبوداهجز) حروفاتینه تابع ایدیلر. ۱۲۱ – ۲۴۰نچی سنه‌لر (داهجزدبو) حرفلرینه تابع اولدیلر. ۲۴۱ – ۳۶۰نچی سنه‌لر (جزدبوداه) حرفلرینه ایه‌ردیلر. ۳۶۱ – ۴۸۰نچی تاریخلر (بوداهجزد) حروفاتینه قاراب بوردیلر. ۴۸۱ – ۶۰۰نچی یللر (اهجزدبود) حروفاتی بوینچه یوره‌ش ایدیلر. ایشته بو حرفلرنی شول زمانڭ حسابیلری کشف و ترتیب قیلمشلر. ۶۰۱ – ۷۲۰نچی سنه‌لر (زدبوداهج) حرفلرینه محکوم‌درلر. ۷۲۱ – ۸۴۰نچی سنه‌لرنڭ حاکملری (وداه جزدب) ترکیبیدر. ۸۴۱ – ۹۶۰نچی تاریخلر (هجزدبودا)غه و ۹۶۱–۱۰۸۰نچی سنه‌لر (دبوداهجز)گه و ۱۰۸۱–۱۲۰۰نچی سنه‌لر (داهجزدبو)گه و ۱۲۰۱ – ۱۳۲۰نچی سنه‌لر (جزدبوداه) حرفلرینه تابع ایدیلر.

۱۳۲۱نچی سنه‌دن بیرلی آی باشلرینه حاکم حرفلر بوداهجزد حرفلریدر. تخمیناً ۱۴۴۱نچی سنه‌لرگه قدر هر سیگز یلده محرم باشلری اوشبو حرفلر ترتیبنچه آلماشابار اچقلر.

بو حرفلرنڭ قایسی کونلرگه اشاره ایکانی حسابلولچیلرگه معلومدر. شوبله ایسه‌ده جدول ایله کورسه‌تودخی‌ده آچغراق بولور.

ب	و	د	ا	ه	ج	ز	د
دوشنبه	جمعه	چهارشنبه	یکشنبه	پنجشنبه	سه‌شنبه	شنبه	چهارشنبه
۱۳۲۱	۱۳۲۲	۱۳۲۳	۱۳۲۴	۱۳۲۵	۱۳۲۶	۱۳۲۷	۱۳۲۸
۱۳۲۹	۱۳۳۰	۱۳۳۱	۱۳۳۲	۱۳۳۳	۱۳۳۴	۱۳۳۵	۱۳۳۶
۱۳۳۷	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰	۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۳۴۳	۱۳۴۴
۱۳۴۵	۱۳۴۶	۱۳۴۷	۱۳۴۸	۱۳۴۹	۱۳۵۰	۱۳۵۱	۱۳۵۲
۱۳۵۳	۱۳۵۴	۱۳۵۵	۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸	۱۳۵۹	۱۳۶۰

محرم باشلری معلوم بولغاچ باشقه آیلرنی طابو مشکل توگلدر. اکثریا محرم ۳۰دن صفر ۲۹دن کیله. باشقه آیلرده شوبله بری اوتوزدن ایکنچیسی ۲۹دن کیله بارالر. ذوالحجه ایکی اوچ یلده ۳۰ کون بولغالی.

مع مافیه اختلاف مطالع بوینچه توگل، اختلاف مغارب بوینچه بعض آی باشلری صاناشالر. یعنی بعض شهرلرده بعضنه‌ده ایکی آینڭ اوتوز بولاچغی ۲۹ بولور ۲۹ بولاچغی اوتوزدن کیلگالی. اختلاف مغارب بونی هر شهر اوچون تعیینی مانعدر.

«یولدز» ده بو خصوصده بایتاق یازلدی. بو سنه کالیندارلرنڭ بالاتفاق خطابالولری تکرار یازونی ایجاب ایتدی.

ایران حقنده.

ایران حقنده «ناۋوی ۋریمه» گازیته‌سی ۲۲نچی غنوار چقغان نسخه‌سینڭ باش مقاله‌سنده اوشبو سوزلرنی یازا:

ایرانده ایسکی اداره جیمرلو ایله نظام تحتنده بولغان آزماز عسکرده بتدی. اوشبو صوڭغی آیلر اچنده ایران هر بر تله‌گان کشیگه لقمه بولورغه یارارلق حالگه کیلدی.

تورلی بیزه‌کلی قالای صاوطلی چایلر صاتلادر.

تورلی نوسخه مانور، بیالا صاوطلی، چاینیك، چنایاقغه تونرلغان هم

جلال الدین مو للین نك چای ماگازیننده

قزانده، بالق بازارنده گالکین یورطنده.

صاتلا باشلادی:

طاوار یشچستوا کاراوان نك

یاخشی، ته‌ملی، خوش ایسلی، قوّتلی چغشلی بولوچیلغی ایله هر یرده شهرت آلغان چایلری.

بیگره‌ك‌ده دیملیمز:

هند چایی نومیر №0110 قداغی ۱صوم ۸۰تین.

چاینی سویوب اچوچیلرگه دیملیمز: «لیو بیتلسکی» 52,51,53 هم 50نچی نومیرلرنی، قداغی ۲صوم دن هم آرتغراقلی

یاخشیلغی بله شهرت طابقان

واگاو هم کامپانیه‌سی نك

طاقطا چایلری‌ده صاتلادر.

اوشبوندوق صاتلادر: شیکر، قم شیکر، کوفی هم کاکاو. هر وقت سۆیژی هم بهاسی آرزان.

چنایاقغه تونرلغان هم تورلی بیزه‌کلی قالای صاوطلی چایلر صاتولار.

ایلیکترو تیاتر

«سۆیت»

مسکاوسکی اورامده، اشچیغلوف یورطنده

سیانس هر کون کیچ ۴ ساعتده باشلانا.

پنجشنبه، جمعه، شنبه هم یکشنبه کونلرده کورسه‌تله‌چك رسملر:
۱) حضرت یوسفنڭ تاریخی کارتیناسی (دراما) ۲) صوگزنی قایناتگز. میکروبلر طورمشندن (فنی کارتینا)
۳) کارول خسته‌سی اوچون (میلودراما)
۴) بوقلاتقچ پییسسا (کولکی) ۵) پانیکا یلغه‌سی. طبیعتدن (کورنش)
۶) آفتامو بیلچیغی آولاو (کولکی)
۷) کاماندیرنڭ صوره‌تی (کولکی).

کارتینه‌لر دوشنبه و پنجشنبه کونلرده آلماشادر.

آنتراکت وقتلرنده هم سیانس وقتنده بیش کشیدن مرکب استرونی آرکیستر هر تورلی مسلمان کویلری اوینایاچقدر.

پچه‌ن بازارنڭ آپانایفلر یورطنده
صلاح الدین مقصودی
دکاننده کون ماللری هم آیاق کییملری آرزان بها ایله‌ن صاتلمقده.

تش طبیبی Ал. М. Бурляндъ
آلیکساندر مارکوۋیچ بوروله‌ند
آورولرنی هر کون ۹دن ٤که قدر قبول ایته. تبخۋینسکی هم پچه‌ن بازاری اورامی چاتنده برادران کریمفلر یورطنده.

اگر اراده قیلغان بولسه‌لر روسیه ایله آنگلیه ایراننی هیچ بر تورلی قارشیلقلر کورمیچه راحتله توب بوله آلالر ایدی. چونکه ایران نڭ حکومتی اختیارسز، قوتسز، خلقی قاشنده وطنلرینڭ وجودی وعدمی مساوی حالگه کیلگان. حتی چیت بر حکومت کیلوب مملکتلرن آلوب ترتیبکه صالوب ایراندغی باشسزلق، آنارخیه‌لرنی بتدرسه ایراننڭ خلقی آندن بیك ممنون بولاچقلردر. روسیه ایله آنگلیه، اوزلرینڭ خسته کوشیلرینڭ حالینڭ آغرلغندن فائده‌لانورغه تلمه‌دیلر. آنلر هر ایکی طرفدن اتفاق ایله، ایراننڭ استقلالن صاقلارغه سوز بیردیلر هم حتی لزومندن آرتق اوزلرینڭ وعده‌لرنده ثابت بولدیلر. خصوصا روسیه ایرانغه هر بر چیتن حاللرگه توشکان صاین یاردمگه ییتشدی، آقچه‌لر بیروب یاردملر قیلدی. حتی ایران حکومتینڭ مملکتنڭ باشقه یرلرنده ترتیبلرنی صاقلارغه قوتی یاتشی بولسون اوچون آذربیجاننی صاقلارغه اوز اوستینه آلدی. روسیه حاضرگی کونده ایراندن اوزینڭ عسکرن روسیه‌گه قایتارو اوچون آنلر اورنینه ترتیب صاقلارغه ایران حکومتی طرفندن عسکر قویلغاننی‌غنه کوتوب طورا.

شولوق زمانده ترکیه حکومتی بتونله‌ی باشقه‌چه حرکت قیلدی. اول ایراندغی فتنه‌لردن، طهراندغی بولغانچیلقلردن فائده‌لانوب ایکی آراده نزاعلی بولغان یرلرنڭ همه‌سن اوز قولینه آلوب بتردی. ایکی آراده نزاعلی بولغان سرحد مسئله‌سن هر ایکی حکومت طرفندن تعیین ایدلگان وکیللر حل قیلورغه تیبش ایدی. عثمانلی حکومتی همان بو اشنی کیچکدره کیلدی. صوڭره ایراندغی فتنه‌لر باشلانو ایله مسئله‌نی طوغریدن طوغری اوزی‌گنه حل قیلدی‌ده قویدی.

نزاعلی اورنلرغه اوزینڭ عسکرن کیترب اوطرتوب اوز طرفندن مأمورلر قویدی. ترکیه حکومتی نزاعلی بولغان اورنلرنی اوزینه آلو ایله‌گنه‌ده قناعتله‌نمه‌دی، آقرنلاب اوز بندڭ مملکتن کیگه‌یتوب ایران مملکتینڭ اچینه طابا اورمه‌له‌دی. بز بوندن ثلث یازلغان مقاله‌لرمزڭ برسنده ترکیه‌نڭ قای اورنلرغه کرگانلگن یازغان ایدك. اول زمانلردن کوب وقت ده اوتمه‌دی، لکن اول کوندن بیرلی بیك کوب اشلر اوزگه‌ردی. ترکیه حکومتی نزاعلی اورنلرده‌غنه توگل، ایراننڭ اوزینکی ایکانلگنده هیچ کمنڭ شیگی بولماغان اورنلرده ده عسکر قوتی بیك کوب آرتدردی. مثلا اورمیه کولینڭ جنوبنده بوندن برنیچه هفته‌لر اوّلده فقط ۶ آفیتسه‌ر ۲۵۰ عسکر هم ٤ عدد طاغ طوبلری‌غنه بار ایدی. حاضرگی کونده آنده بر طابور عسکر بر باتاریه طوب وآنلر اوستینه ۲۰۰ آتلی ژاندارم کیترلدی. شولوق طرفلرده‌غی راغادان قریه‌سینه ۳ آفیتسه‌ر ایله ۲۲۰ عسکر هم بر فرقه طاغ طوبلری قویلدی. سولدوزدن اورمیه‌غه کیله‌طورغان یوللرده‌ده عسکری فرقه‌لر آرتدرلدی. ترکیه ایران طوپراغینه کروب اوزینڭ سرحدن اورمیه کولینه قدر کیترب یتکردی. سولدوز اوکروگن بتونله‌ی اوزینه قاراتدی. ترکیه حکومتی ایراننڭ شمال غربینده‌گی، صوغش جهتندن بیك اهمیتلی بولغان اورنلرنی اوز قولینه کرتدی. حاضر اینڈی آنکار بر طرفدن شرقغه طابا تبریز هم ماراندغه، ایکنچی طرفدن شمالغه طاباغای هم روسیه گرانیتسه‌سینه بارورغه یوللر آچلدی. ترکیه‌نڭ ایران یرلرن غصبلاوینه هم ایران یرینه عسکر کرتووینه قارشی بز بر آز سوز ثه‌یتدك ایسه، ترکیه مطبوعاتی بزگه: روسیه اوزی‌ده ایراننڭ اوچ شهرن قولینه آلدی دیب جواب بیره‌لر. بز بو جوابلرغه البته طوغری هم چن جواب دیب قاری آلمیمز. چونکه روسیه عسکری ایرانغه، ایراننڭ یرلرن غصبلاو اوچون کوندرلمه‌دی. آنلر فقط روس تبعه‌لرینڭ مال وجانلرن حمایه قیلو اوچون‌گنه ایرانغه کردیلر. روسیه عسکرینڭ ایران طوپراغندن چقماوی ایران حکومتینڭ اورندن گنه طورا. اگرده اول بزنڭ عسکرمزنڭ بدلینه، ترتیبلرنی صاقلار اوچون نظاملی ایران سربازلرن قویسه، آنڭ کیترگان سربازلری قزوین وباشقه اورنلرده‌غی روس تبعه‌لرینڭ مال وجانلرن صاقلارغه صلاحیتلی بولسه‌لر بزنڭ عسکرمز شول ساعتده ایراندن چقاچقلردر. ایرانده‌غی روس عسکری فقط کونصولنڭ کانؤوین کوبه‌یتودن‌گنه عبارتدر. روس عسکری اشغال ایتکان اورنلرده مأمورلر همه‌سی ده ایرانلیلر هم حکملرده همه‌سی ایراننڭ اوز حکملریدر. پالیتسه ده محکمه‌لرده آنلرنقیدر. بزنڭ عسکرمز هیچ بر اداره اشلرینه قاتشمی، ایراننڭ حقوقینه طوغریدن طوغری‌ده بالواسطه ده تجاوز قیلمی، فقط کونصولنڭ صاقچیسی‌غنه بولوب طورا. ایران طوپراغینه روس عسکرینڭ کروودن ایران استقلالی اوچون هیچ بر ضرر یوق. اما ترکیه حکومتی نزاعلی اورنلرغه کروهم نزاعسز اورنلرنی ده قولینه آلو ایله بتونله‌ی ایکنچی تورلی حرکت ایته. اول اوزینڭ غصب قیلغان یرلرینه اوزندن مأمورلر قویا. روس عسکری کرگان یرده‌گی خلق همان‌ده ایران تبعه‌سی بولوب قالا، اما ترکیه اوزینڭ کرگان یرلرن ترکیه مملکتینڭ بر کیسه‌گینه ثه‌ورلدره. ترکیه حکومتی اوزندن مأمورلر قویوب، ایران مأمورلرن اورنلرندن توشوره، آنده‌غی خلقلرغه نالوکلر صالا هم آنلرنی جییا، حتی آنده مکتبلر صالوب ۱۲ یاشدن آلوب ۱۷ یاشکه قدر بولغان ایران بالالرینه ترك تلی اوقوتا. ترکیه سیاستینه خدمت ایتو اوچون صالنغان بو مکتبلرگه ترکیه خزینه‌سندن بر تین ده صرف قیلمیچه همه مصرفلرن شول یرده‌گی خلقنڭ اوزلرندن طوتدرا، آنڭ اوستینه بعض بر قریه‌لرگه سنیلر اوچون مسجدلر صالدرا تورلی اورنلرغه عسکر آزقلری، پاترونلر وقوراللر قویار اوچون مخزنلر یاصاتا. حاصلی گنه ترکیه حکومتی ایران طوپراغنده اوز مملکتنده اش کورگان شکللی اش یورته.

ترکیه‌نڭ بو روشچه نزاعلی اورنلرنی آلوب ده آنڭ اوستینه نزاعسز یرلرنی ده اوسته‌وینه هر کم بر اوسقالق دیب گنه قاراغان ایدی. یعنی هر کم آخردن یاکتا نزاع چقغاچ ترکیه حکومتی ایراننڭ اوز ملکی ایکانلگنده هیچ برشك بولماغان یرلرنی ایراننڭ اوزینه قایتارب بیرر ده اوّلده نزاعلی بولغان یرلرنی اوزینه آلوب قالور، شونڭ ایله ایراننڭ کوڭلن طابار دیب اویلیلر ایدی. ترکیه‌نڭ بو اشلری نزاعلی بولغان یرلرنی اوزینه قالدرو اوچون یاصالغان پلاندر دیب فرض قیلنا ایدی. صوڭغی کیلگان تیلیگراملرغه قاراغانده اول فرضلر بوشقه چقدی. ترکیه حکومتی حاضر ایران حدودنده‌گی عسکرلرینڭ آفیتسه‌رلرن آلوب آنلر اورنینه کنج ترك آفیتسه‌رلرن قویا. اول آفیتسه‌رلرگه کنج فارسیلر ایله بیك دوستانه معامله‌ده بولورغه امرلر بیرلگان. «اتحاد وترقی» کامیته‌تی بونڭ اوستینه ایراننڭ تورلی شهرلرینه واعظلر کوندروب ترکیه ایله دوست بولورغه ایرانلیلرنی دیملی. بو اشلردن کورینه‌در که ترکیه حکومتی ایراننڭ بعض یرلرن آلو ایله‌گنه قناعت قیلمیچه بتون ایران مملکتن اوزینه قوشارغه تلیدر. ترکیه‌نڭ بو اشلرنی پوتسدام ملاقاتینه جواب اولارق اشله‌گانلگی کورینه‌در. کنج ترکلرنڭ بو پلانلری اوّل قاراوده خیال شیکلّی گنه کورنسه‌ده واقعه قوری فرضلردن‌غنه عبارت توگل. روسیه ایله آنگلیه ایراننڭ استقلالیتن صاقلارغه وعده بیردیلر، لکن آنلرنڭ وعده‌لری اوزلری حقندغنه ایدی. ترکیه بو وعده‌گه قاتشمادی. شول سببدن آنلرنڭ معاهده‌لرن رعایه قیلونی اول اوزی اوچون لازم دیب بلمی. آنگلیه‌نڭ یوقاری صنفلرینڭ افکاری‌ده شول مرکزده‌در. لکن آنگلیه‌نڭ صولراق گازیته‌لری باشقه‌چه قاریلر. آنلر ایرانغه روسیه عسکرینڭ کروون یارانمیلر، حتی آندن قورقالر. اما ترکلرنڭ ایران یرینه کروب، آنی اوزینڭ ملکی ایتوب طامر جه‌بووینه هیچ بر سوز ثه‌یتمیچه سکوت قیلالر. حال بو روشده بولغانده کنج ترکلرگه اوزلرینڭ مقصودلرن وجودکه چغارولرینه هیچ بر مانع قالمی. ۱۹۰۷نچی یل روسیه ایله آنگلیه آراسنده یاصالغان معاهده‌ده فقط ایراننڭ جنوبی ایله شمالی حقندغنه‌در. غرب طرفدن ایراننی حمایه قیلورغه بولارنڭ سوز بیرگانلری یوق. بزنڭ حاضر بو حقده آنگلیه وروسیه دیپلوماتلرینڭ نی فکرده ایکانلگن بیك بله‌سیمز کیله.

دولت دوماسی

۲٤نچی غینوار مجلسنده روسیه ایمپیریه سنده تعلیم عمومی یاصاو حقنده‌غی نظام لائحه‌سن مذاکره باشلاندی. تعلیم عمومینی وجودکه چغارو مصرف طوتوغه محتاج بولغانلقدن، سویله‌وچیلر بو مسئله‌نی بتونله‌ی مالیه جهتندن قاراب سویله‌دیلر. چونکه بوندن اوّل ابتدائی تعلیم یاصاو حقنده‌غی نظام لائحه‌سن قاراغانده، ابتدائی تعلیمنی عمومی یاصارغه دوما طرفندن قرار بیرلگان ایدی. حاضرگی لائحه شوشی تعلیم عمومینی وجودکه چغارو اوچون کوبمی آقچه تعیین ایته‌رگه کیره‌کلگی حقنده‌در.

معارف کامیسیه‌سینڭ داکلادچیسی کاؤا ایڤسکی لائحه‌نی بیان قیلدی. داکلادقه قاراغانده، ۱۹۱۲نچی یلدن باشلاب اون یلغه قدر هر یلنی مکتبلرنی کوبه‌یتو اوچون اون میلیون صوم آقچه تعیین ایتلورگه تیبشلی. نینده‌ی اورنلرغه مکتبلر صالو، ایکنچی تورلی ثه‌یتکانده مکتبلر چلته‌ری یاصاو زیمستوا هم شهر اداره‌لرینه، آنلر بولماغان یرلرده دیریکتور هم اینسپیکتورلرغه طابشرلادر.

مالیه وزیری حاضرگی حکومتنڭ معارف طاراتو طرفنده ایکانلگن هم بو صوڭغی یللرده بو یولده بیك کوب اش اشله‌نگانلگن بیان قیلغاننڭ صوڭنده، کامیسیه معقول کورگان روشده هر یلنی اون میلیون صوم تعیین ایتونڭ مالیه جهتندن اوکفایسز بولاچغن سویله‌دی. حکومت گرچه اون یلغه قدر تعلیم عمومینی وجودکه چغارو اوچون آقچه تعیین ایتوگه کونسه‌ده، کامیسیه‌نڭ اون میلیون تعیین ایته‌رگه کیره‌ك دیگان فکرینه قوشلا آلمی، حکومت سیکز میلیون صوم تعیین ایتونی ییتارلك طابادی.

شینگارف مالیه وزیرینه قارشی ثه‌یته: حکومت همان اوزن معارف طاراتو طرفنده ایتدروب کورسه‌تسه‌ده، اش آقچه‌غه کیلگاچ، مالیه وزیری منبرگه چغوب، آقچه‌نی آزراق تعیین ایتونی قوتله‌ب سویلی‌دی.

ایکنچی ژولکوف - بو لائحه آرقاسنده سیبیرده معارف اشی برده ترقی ایته‌چك توگل، چونکه آنده زیمستوالر یوق شونڭ اوچون سیبیرده تعلیم عمومی یاصارغه برده فائده‌سی بولمایاچق. سیبیر حاضرگی حکومتدن زیمستوا کوتمه‌ده، حاضرگی حکومتنڭ مه‌نگو دوام ایتمه‌یه‌چه‌گینه اشانادی.

بیلاوسف - نظام لائحه‌سن ترتیب ایتوچیلر معارف اشینه آقچه تعیین ایتونی ایسکی اساسقه بنا قیلغانلر: مکتبلرنڭ صانن کوبه‌یتو، بهاسن آرزانلاندرو. اوچنچی دوماده معارف مسئله‌سی برده تلدن توشمه‌سه‌ده، اش آقچه‌غه ییتکاچ آقچه کوب کیره‌ك، اما خزینه‌نڭ آقچه‌سی آز، دیگان طاوش قوزغالادی. هم اش بو طریقه بارغانده، بیلاوسف اون یل اچنده‌ده تعلیم عمومینڭ وجودکه چغاچغنده شك طوتا. مکتب بنالری یاصاو اوچون بردن آقچه تعیین ایتمه‌گانده، بو لائحه‌نی وجودکه چغارو ممکن بولماغانلقدن، ساتسیال - دیموکراتلر مکتبلر صالو اوچون بردن یوز میلیون صوم تعیین ایتو حقنده بولغان پاپراوکه‌نی تقویه قیلاچقلردی.

دزیوبینسکی - سیبیرده زیمستوالر یاصاب، آنده اوقو اوچون کوبره‌ك آقچه تعیین ایتونی موافق کوره.

کشیش تیتوف، ترقی پروورلر اسمندن سویله‌ب، اون میلیون صوم تعیین ایتونی تقویه قیلا.

برنیچه کشی سویله‌گاننڭ صوڭنده لائحه‌نی ماده - ماده مذاکره قیلا باشلیلر.

لائحه‌نڭ برنچی فصلنده، ۱۹۱۲نچی یلدن باشلاب اون یلغه قدر ابتدائی تعلیم اوچون معارف وزارتینه بیرله طورغان آقچه‌نی آرتدرا بارورغه کیره‌ك دیلگان. بو حقده بایتاق سویله‌شدیلر، اوکتلر معارف اوچون بیرله طورغان آقچه‌نڭ همه‌سن معارف وزارتینه بیروب، چیرکاو مکتبلرینه بیرلمه‌ونی حقسز طابالر. قاسیلری حکومت تله‌گانچه، اون میلیون اورنینه سیگز میلیونده یه‌ر دیلر. لکن اکثریت طرفندن کامیسیه تکنچه قبول ایتله.

مکتبلر اوچون آقچه بیرو هم آنلرنی نی طریقه صرف قیلونی بیان قیلغان باشقه فصللر ۷نچی استاتیه‌غه قدر کامیسیه تحریرنچه قبول ایتله‌لر.

اون یل اچنده مکتبلرنی صالوب بتروب، تعلیم عمومینی چغارو حقنده ۷نچی فصلده بعض تصحیحلر ایله کامیسیه تحریرنچه قبول ایتله.

مجلس‌نڭ بوندن صوڭغی قسمنده تعلیم عمومی یاصاو حقنده‌غی لائحه‌نی طوقتاتوب، دوما ایله صاؤیت آراسنده‌غی اختلافلی مسئله‌نی تیکشرو اوچون یاصالغان کامیسیه‌نڭ داکلادلری اوقلدی.

باشقردلر حقنده.

مین اوزم باشقرد اچنده بولغالیم. هر وقت آلار ایله سویله‌شورگه طوغری کیله. باشقرد خلقی چومارت، یومشاق طبیعتلی قوناق حرمتله‌وگه اخلاصلی خلقدر. خصوصا علمانی بیك سویه‌لر، لکن یالغاو بوش طرونی یاراتالر، اشکه اخلاصلری یوق. یامان خلقنڭ بیك ناچاریه بیر صاتولریدر. بیر صاتو طوغروسندن سوز چقسه خمرگه عادتلنمش کشی‌نڭ آلدینه بر استکان آراقی قویاسه نیقدر کیفی کیلمکی هر کمگه معلوم، باشقردلرده بیر صاتو طوغرسنده شول حالده.

بیر صاتونڭ ضررن ایکانون کوروب طورالر هم اوزلری سویلیلر ایتکان کشینڭ سوزون درست دیلر، شولای بولا طروب بیر صاتالر، بو اشکه بیك عجب سنم، نی دیب ایتورگه بلمه‌ینچه آبطراب قالام. ثلله بر خسته‌لی میکان دیورگه مجبور بولامن. قانلرینه بیر صات دیگان میکروب اورناشوب بیرگنی صات، بیرگنی صات دیب خفالاب طورغانلقدن اختیارسز صاتا طورغانلردر دیب اویلیمن.

باشقرد بابایلرنڭ اوّلگی حالی ایله حاضرگی حاللرن تطبیق ایتسه‌ك مسئله اوز اوزندن حل قیلنا. بیر کیك وقتده باشقرد اچنده دینگه خلاف نرسه‌لر یوق ایدی. اوغریلق، آراقی اچو زنا حسد کبر اتفاقسزلق کبی نرسه‌لر برسیده یوق ایدی. مال کوب بیر کوب راحت راحت یاشی ایدیلر. نه وقت بیر صاتوغه توتوندیلر اش کیسکه‌ریسینه اورلدی. قمز اورنینه خمر صدق اورنینه کذب اتفاق اورنینه نفاق بایلق اورنینه فقیرچیلك باشقه ملتلرنڭ قابقه توبینه باروب آلاماچیکمن ایله بغدای صوراب طرو چیلق هر تورلی اخلاقسزلق قچقرش زنجال اوترش قورشلر بولغالاب طورادر. بولار هر قایسوسی بیر صاتودن کیلدی.

بو خصوصده رسول اکرمزنڭ بر حدیث شریفن یازوب کیتمیه مجبور اولدم. هر کم نیگزلی ویبرلی اولغان خانه‌سن صاتسه جناب حق، آقچه‌سینی تلف ایته‌طرغان بر نرسه‌نی مسلط ایدر.

رسول اکرم حضرتلری امتنڭ ماللرنی تلف بولودن اسراف قیلودن وضایع ایتودن بیك صاقلانورغه قوشادر.

بو مبارك حدیثنڭ معناسی قویاش کبك کوزگزگه کورنوب طورادر اوزگزده اقرار ایده‌سز. موندن عبرتلنمك لازم یالقاولقنی طاشلاب بیرگزنی اشله‌گز بیر علمن اوقگز بای اولورسز راحت عبادت ایده‌رسز.

قارغالیده امام حراث آیدارف.

یاڭا اثرلر

«ترکی خطبه‌لر»

اورمسکی شهرنده امام ومدرس محررلرمزدن داملانیاز محمد حضرت سلیمانف جنابلرینڭ «ترکی خطبه‌لر» اسمی ایله تألیف قیلغان قلری اثرلری اداره‌مزگه تسلیم اولندی.

بو کتابده جمعه وعیدلر اوچون قرق ایللی قدر گوزه‌ل خطبه‌لر فصیح وادبی تورکی تلی ایله یازلغانلر. هر امام اوچون اوقوب استفاده قیلورلقدر. هر خطبه‌گه موضوعینه مناسب آیت وحدیثلرده تفسیر وترجمه‌لری ایله درج قیلنمشلر. مآللری عموما شرع وعقلغه موافق روشده ترتیب قیلنمش. بو کتاب ایڭ لازم وضرور کتابلردن ایدی. ملالر بو خطبه‌لرنی عربی خطبه‌لر اورنینه استعمال قیلماسه‌لر، اقل عربی خطبه‌لردن صوڭره مضمونلرن خلقغه سویله‌سه‌لر، یاخشی بولور ایدی. هیچ اولمازسه، وعظلرنده بونڭ مندرجاتن نقل قیلسونلر ایدی.

خارجی خبرلر

ترکیه. پاریژ گازیته‌لرینڭ یازولرینه قاراغانده ترکیه حکومتی الجزیره هم ایران قولتغی حقنده آنگلیه ایله معاهده یاصارغه راضی بولاچغن اعلام قیلغان ایکان. آنگلیه بو خصوصده فرانسیه ایله برگه اش قیلورغه تله‌گانلگی حقنده خبر ییبه‌رگان.

گیرمانیه‌نڭ خارجیه وزارتی بغداد - بصره تیمر یولن صالور اوچون، آنگلیه‌نی قاتشدرورغه رضالق کورسه‌تکان هم بو طوغریده باب عالی ایله معاهده یاصاغانلر.

◆◆

ترکیه‌نڭ عسکریه وزارتنده عسکر هم فلوط اوچون، طوبلر آلو حقنده بر کامیسیه تأسیس ایتلگان. کامیسیه رئیسلگینه انور رشدی پاشا انتخاب ایتلگان.

◆◆

یمنده عصیان قیلغان عربلرگه قارشی بیك کوب عسکر ییبه‌رورگه کیره‌ك بولغانلغی استانبولدن کیلگان تیلیگراملردن آڭلاشلا. ترکیه حکومتی عسکر طاشو اوچون، گیرمانیه‌دن «رولاند» اسملی پاراخود صاتوب آلغان. رومینیه حکومتی ایکی پاراخودن ترکیه‌گه اجاره‌گه بیرورگه رضالق کورسه‌تکان.

آؤستریه. بو کونلرده بوداپیشت شهرنده آؤستریه‌نڭ دیلگاتسیه‌سنده عسکری مصارفلر حقنده مذاکره بولدی. آؤستریه حکومتی یاڭا صوغش پاراخودلری آلور اوچون، ۱٤۵ میلیون، عسکر طوتار اوچون هر یل ایکی یوز میلیون صوم مصارف کیره‌ك بولاچغن اعلام قیلغان ایدی. دیلگاتسیه‌ده صولراق دیپوتاتلر صوغش پاراخودلری یاصاتور اوچون، اول قدر کوب بورج آلوغه قارشی سویله‌دیلر. مشهور دیپوتاتلردن ماساریك: «آؤستریه قوریده زور قوّتکه مالك بولغانلقدن، بحریه اشلرنده باشقه دولتلردن آرتق بولورغه طرشورغه احتیاج یوق». دیدی.

آؤستریه‌نڭ عسکریه وزیری نطق سویله‌ب، بیش یل اچنده دریدنوت اصولنده ۱۶ برونینوس اشله‌تورگه کیره‌ك بولاچغن اعلام قیلدی. دیلگاتسیه آنڭ اوچون، بورچ آلورغه راضی بولغانی یوق ئه‌لی.

◆◆

ؤینگیریه‌نڭ وکیللر پالاتاسینه خورؤاتلردن یاکا صایلانغان دیپوتاتلر نطقلرنی ؤینگیرتلنده سویله‌میچی اوزلسانلرنده سویله‌رگه مساعده بیرو حقنده اعلامنامه تقدیم ایتدیلر.

کوریه. کوریه‌ده یاپونیه‌غه دشمان کشیلر کوریه‌نڭ گینیرال گوبیرناطورینه سؤقصد قیلو مقصودی ایله اتفاق یاصاغانلر ایکان. سرلری پالینسه‌گه معلوم بولغان. اوشبو سببدن گینیرال گوبیرناطورنڭ طوکیودن سیئولگه کیلووی بر آز وقتقه کیچکدرلگان.

◆◆

یاپونیه حکومتی چوماغه قارشی طورو مقصودی ایله مانژوریه‌نڭ جنوب طرفینه ۱۰۶ طبیب بیبه‌رگان.

ائتلاف مثلث حقنده. روسیه بـله گیرمانیه آراسنده پیرسیه اشلری حقنده معاهده یاصالو احتمالی روسیه بله ائتلاف مثلث یاصاغان آنگلیه وفرانسیه‌نی بیك زور خفاغه توشردی. هر ایکی مملکتنڭ مطبوعاتی بو اشکه عدم ممنونیتلرن اظهار قیلولرنده دوام ایته‌لر.

بو کونلرده فرانسیه‌نڭ سیناتنده دولامارسیل اسملی سیناطور خارجیه وزیری پیشوندن ائتلاف مثلث حاضرگی کونده نی حالده، دیب صوراغان ایدی. پیشون بو طوغریده نطق سویله‌ب، روسیه وگیرمانیه آراسنده معاهده یاصالودن فرانسیه وآنگلیه‌گه هیچ‌ده ضرر کیلمه‌یه‌چگن اثبات ایته‌رگه طرشدی. «حاضرگی کونده روسیه، فرانسیه وآنگلیه آراسنده دوستلق دوام ایته. ثلاثی ائتلافکه بو کونگه قدر هیچ‌ده خلل کیلگانی یوق» دیدی.

سیناطور فله‌سیبر ایمپیراطور حضرتلری پوتسدام شهرنده کورشکان وقتلرنده نیندی مسئله‌لر حقنده مذاکره ایته‌چکلرن روسیه حکومتی فرانسیه‌غه اعلام ایتکان ایدیمی، دیب سوآل قیلغان ایدی. پیشون آنکا: «روسیه پوتسدام شهرنده پیرسیه مسئله‌سی ترکیه وپیرسیه تیمر یوللری حقنده کیکاشلر بولاچغن آلدن خبر ایتکان ایدی. پوتسدام شهرنده کورشکان وقتده چققان مسئله‌لر خصوصنده صوڭندن مفصل معلومات بیردی» دیدی.

فرانسیه گازیته‌لری پیشون‌نڭ مذکور نطقندن ناراضیلقلرن اظهار ایتوب، بیك اوزون مقاله‌لر یازالر.

آنگلیه. آنگلیه‌نڭ بحریه وزارتی بو سنه‌ده بولاچق غیرعادی مصارفلر اوچون، پارلامینتدن ۵۰ میلیون صوم آقچه صورارغه قرار بیرگان. بونڭ ایله آنگلیه‌نڭ بر یلده فلوط اوچون طوتلاچق مصارفی ۴۵۰ میلیون صومدن عبارت بولاچق.

◆◆

بو کونلرده لوندون شهرنڭ گی مطبعه‌لرده اشله‌وچیلر اش وقتن تـه‌ولـکـکه ۸ ساعتکه قالدرونی طلب ایتوب، زاباستوفکه یاصاغانلر ایکان. خوجه‌لری مطبعه‌لرنڭ کوبسن یاوب، خدمتکارلرنڭ همه‌سن چغاروب بیبه‌رگانلر.

آمیریکه. آمیریکه‌ده نیوجیرسی لیمانینده پاراخودقه دینامیت تویه‌گان وقتده شارتلاو واقع بولغان. ۱۲۰۰ پود دینامیتقه اوط قابنوب کیتو سببلی شارتلاونڭ قاتیلغندن ۲۵ کشی ئولگان، ملك قدر کشی جراحتلنگان. لیمانغه کیلوب طوقتاغان اوچ پاراخود تمام یوققه چققانلر. بیرلیندن آلنغان تیلیگرامغه قاراغانده اوشبو هلاکت زماننده ئولگان کشیلر یوزله‌ب، بوندن کیلگان ضرر ۴ میلیون صوملاب بار ایکان.

۲۴۰۰ پود قدر دینامیت بختکه قارشی یار چیتنده شارتلامیچی قالغان.

ایران. طهران شهرینڭ اورامنده کؤاکاتزی اسملی گروزین ایرانڭ مالیه وزیری صمدالدوله‌نی ریوالوِیر ایله آتوب ئوتردی واوزی آنگلیه میسیه‌سینه قاچمقچی بولغان ایدی. پالیسه طرفندن قولغه آلندی. جیبلغان کشیلر ئوترو چینی قینی باشلاغاچ، «ایران نو» گازیته‌سینڭ مطبعه‌سنده خدمت ایتوچی باربیراشؤیلی نام گروزین ریوالوِیردن آتوب، اوچ پالیسه‌یسکینی جراحتله‌دی. قاتللر هر ایکیسی روسیه تبعه‌سندن بولغانلقدن، روسیه محکمه‌سینه بیرلدیلر.

کؤاکاتزی بو وقتقه قدر صمدالدوله‌نڭ ایگنلگنده خدمتده طورغان ایکان.

شخصی دشمانلق سببلی ئوترگان بولورغه کیره‌ك، دیب گمان ایته‌لر.

قتای. قتایده اداره مشروطه اصولینه حاضرله‌ندکلری وبوخصوصده تجربه اوچون ولایتلردن برنوع دیپوتاتلر صایلاندیغی معلومدر. بو دیپوتاتلر پیکین شهرینه جیبلوب کیکاش ایته باشلادیلر.

حکومتلری بونلرغه آرتق التفات قیلمی. اطرافده‌غی قارت توره‌لردن‌ده بونلرنڭ خلافینه حکومتکه تورلی یازولر کیله.

بو کونلرده بو برنچی مجلس ملینڭ طارالوون احتمال طوتالر.

روس گازیته‌لرینه مخبرلرینڭ یازووینه قاراغانده قتای خلقنده تجدد وترقیگه میل فوق العاده قوتلی ایمش. یاپونیه‌نڭ روسیه‌گه غلبه‌سی قتایلیلرنڭ فکرن تمام اوزگه‌رتکان ایمش.

داخلی خبرلر

مسلمانلرنڭ غوصودارستوینی صاویتغه مراجعتلری.

اوصا شهرینڭ (پیرم غوبیرناسنده) مسلمانلری غوسودارستوینی صاویت رئیسی غصپادین آکیمف‌که شویله تیلیغرام بیبه‌رگانلر:

غوسودارستوینی دوما ۱۳ دیکابرده بولغان ۳۵ نچی مجلسده یال اینو مسئله‌سن قاراغانده بزنی خرستیان پرازنیقلرن بیرام ایته‌رگه مجبور یاصادی. بو- مسلمانلرنڭ وجدانینی کرچله‌و، حسیات دینیه‌لرن مسخره ایتو بولا؛ شونلقدن بز اوصا شهرینڭ مسلمانلری غوسودارستوینی صاویتدن صوریمز: غوسودارستوینی دومانڭ قرارن بوشقه چغارغه، هم بز مسلمانلرغه اوز بیراملرمزنیگنه بیرام ایته‌رگه یاصارغه. جناب عالیلرگزدن اوشبونی غوسودارستوینی صاویت‌که عرض قیلووگزنی اوتنه‌مز».

بو تیلیغرامنڭ قوپیه‌سی غ. صاویت اعضالرندن غراف ؤیتته‌گه، دورناؤاغه، ماکسیم کاؤالیؤسکی‌گه هم کامینسکی‌گه یبارلگان.

کامینسکی پیرم غوبیرناسندن صایلانغان، دورناؤا اوڭ پارتیه‌نڭ، کاؤالیؤسکی صوللرنڭ لیدرلریدر.

«وقت».

روسیه‌ده مسلمانلر. سینود طرفندن نشر ایتله طورغان «کولوکل» گازیته‌سی روسیه مسلمانلری طوغروسنده اوشبو ره‌وشده حساب کورسه‌ته:

روسیه ایمپیریه‌سنده ۱۸ میلیون مسلمان بار. بونڭ ۴ میلیون ۷ یوز مکی یاؤروپای روسیه‌ده، ۱۵۰ مکی سیبیرده، ۹ میلیونی اورتا آسیه‌ده، ۴ میلیونی کافکازده. یاؤروپای روسیه‌ده مسلمانلرنڭ ایڭ کوب بیری آستراخان، ؤیاتکه، قزان، اورینبورغ، صامار، قرم واوفا گوبیرنالریدر. مسلمانلرنڭ دین اشلری محلی مأمورلر وحکومت نظارتنده‌در.

مسلمانلرنڭ عبادتخانه وروحانیلری ۱۹۱۰ نچی یلده بوقدر ایدی:

اورینبورغ وقرم اداره روحانیه‌لری نظارتنده ۶۰۹۰ مسجد و ۱۰،۳۴۱ روحانی، زاکافکازیه شیعه‌لرینڭ ۷۵۹ مسجد. ۴۷۸ روحانی، سنی‌لرنڭ ۸۹۸ مسجد، ۶۷۱ روحانی، ترکستانده ۱۱۹۶۴ مسجد، ۱۲،۸۲۸ روحانی، اورتا آسیه‌نڭ باشقه بیرلرنده ۳۶۳ مسجد ۳۴۳ روحانی بار.

مسلمانلرنڭ دینی مکتب ومدرسه‌لری روسیه‌ده ۷۳۸۳، کافکازده ۱۸۶۶ عـدددر. قرمده‌غی مسلمان وقفلری ۱۸۸۶ یل ۲۹ نچی سینته‌برده پادشاه حضرتلری امریله تشکیل ایتلگان خصوصی کامیسیه نظارتنده‌در.

اربت یارمینکه‌سی رسمی ره‌وشده آچلدی یراقدن نرسه آلورغه کیلوچیلر بیك آقرن کیله‌لر. چیت مملکتدن کیلوچیلرنی ۲۸ سنده کوته‌لر.

چوما حقنده. اقصای شرقده هم قتایده چوما آوروینڭ قوتله‌نووی موسکؤا سوداگرلرن بیك زور خفاغه توشردی. چونکه صوڭغی یللرده قتای ایله روسیه آراسنده سودا خیلی ترقی ایتکان ایدی. ۱۹۰۹ نچی یلده قتای ایله ایکی آراده ۲۸،۱۱۰،۰۰۰ صوملق مال آلماشنغان. قتای ایله سودا ایتو جهتندن موسکؤا برنچی درجه‌ده طورادر. موسکؤاده‌غی بر «ایکسپیرتنی اوبشستؤا» غنه بر یل اچنده قتایغه ۹ میلیون صوملق قزل مال چغارغان. قزل مالدن باشقه قتایغه روسیه‌دن ته‌مه‌کی، شیکر وباشقه نرسه‌لرده کیته‌در.

موسکؤا فیرمه‌لرندن کوبسینڭ اقصای شرقده هم قتایده طاوار اصکلادلری بار. حاضرگی وقتده موسکؤادن قتایغه طاوار بیبه‌رلمی. چونکه قتایده اصکلادلرده یاتا طورغان مالنی ده آلوچی یوق. روس سوداگرلرینڭ کوبسی چوما طارالغان اورنلردن سودالرن طاشلاب قاچالر. مؤنه بو اشلر همه‌سی موسکؤا سوداگرلری اوچون بیك اوڭایسزدر.

اون میلیون صوم دعوا قیلو. گوله‌یؤو آولی کره‌ستیانلرینڭ موسکؤا، قزان تیمر یولندن ۱۰ میلیون صوم آقچه دعوا قیلولری حقنده‌غی اش بو کونلرده نیژنی محکمه‌سنده قارالدی. بو اش ۱۹۰۲ نچی یلده یعنی الوغ یولنی نیژنی ایله طوتاشدرا طورغان طارماق یاصالغاچ اوق باشلانغان ایدی. گوله‌یؤو آولی آلاطر یلغه‌سی قرینده‌در. تیمر یول اشله‌نگانده بو یلغه‌نی کوموب کوپر صالغانلر ایدی. حاضر یلغه طاشوب قرلرنی هم آوللرنی صوباصا شونڭ آرقاسنده کره‌ستیانلر بیك کوب زیان ایته‌لر. حاضرگه قدر کره‌ستیانلر تیمر یولندن ضرر دعوا قیلوب آیرم آیرم محکمه‌گه مراجعت ایته‌لر ایدی. ۱۹۱۰ نچی یلغه قدر آنلرنڭ بارسی ۳۲ گه یتکان. بو اش محکمه‌ده دیکابر آینده قارالغانده، همه دعوالرنی برله‌شدرورگه قرار بیرلگان ایدی. تیمر یول وکیللری اوچ یوز مکدن آلتی یوز ملك صومغه قدر ضررنی تولرگه راضی بولالر. لکن کره‌ستیانلر بوڭا راضی بولماغانلقدن بو اش یاکادن مارت چیسلاسنده قارالورغه قالدرلدی. اول وقتده دنچی مرتبه قارالووی بولاچقدر.

اطراف خبرلری

طرویسکی.

طرویسکی شهرنده روسلر بیك کوب توگللر. شول سببدن روسچه اوینالغان تیاتر تماشاسینه باروچی آزراق بولا ایکان. مخبرلرمزنڭ یازووینه قاراغانده روس اوینچیلری مسلمان اوینچیلر ایله برله‌شوب بعض تماشالرنی روسچه ومسلمانچه اوینلردن مرکب قیلمقچی بولالر ایمش. بو تقدیرده تماشاغه کیلوچی کوبره‌ك بولووی گمان ایتله.

بو اتفاق احتمال طرویسکیده تیاترنڭ ترقیینه سبب بولور...

آلداب جیبوچیلر.

اسپاس اویه‌زی ایسکی چاللی قریه‌سندن برایکی کشی بوگورسلان اویه‌زنڭ باقی آولنده وباشقه قریه‌لرده مسجد بورچن تولرگه دیب اونار، اون بیشر صوم آقچه جیغانلرده، نی قدر آقچه جیبلغانلقن امامله‌ردن تصدیق قیلدرمیچی قاچقانلر.

باقی قریه‌سینڭ امامی شیخ الاسلام افندی ایسکی چاللی قریه‌سی امامله‌رندن بو خصوصده جواب صوری: مسجدلرینڭ بورچی بولدی‌میکان؟ آقچه جیبارغه چققان ذاتلر اهل محله‌گه حساب بیردیلرمیکان؟ دی.

چیستای.

چیستای اویه‌زی «یاکا آدم» قریه‌سنده اوتکان قربان عیدن ساعت ۱۲ نچی بارطیده اوقوغانلر. بوڭا میرسید ملا ایله نبی الله ملا آراسنده عید اوقو حقنده نزاع چغوب بولغان. میرسید حضرت قارت ملا مینم درجه‌م امام خطیب عیدنی مین اوقیم، دیگان. اهل محله‌نڭ عیدنی یاکا ملادن اوقوتاسیلری کیلگان. اوچ ساعت طارتشا طورغاچ عیدنڭ وقتی چققان کیتکان.

بو خصوصده عیب یاش ملاده‌در. خلق‌ته‌ده، اول اوزی قارت ملانڭ رضالغندن باشقه اوقوماسقه کیره‌ك ایدی. بعض قارت ملالرنڭ فکرلری بوزمانغه یارامه‌سه‌ده، آنلرنڭ قارتلق حرمتلری ساقط توگلدر. (اکرموا کریم قوم) موجبنچه یاکا کیلگان ملاعمرن‌شول آولده اوتکارگان برحضرتنی بر آز رعایه قیلو کیره‌ك ایدی. قارتلرنڭ فکرینه عامیانه تقلید یاراماوندن آنلرنی تحقیرنڭ لزومی چقمی..

تورلی خبرلر.

فینلاندیه‌ده بیرکازونده ۲۵۳ بالقچی بوز واتلوب کیتو سببلی آغوب کیتکانلر. بونلرنی قوتقارو اوچون ایکی کؤیمه بیبه‌رلگان. آغاآغابوزسیکار آطه‌سینه باروب ترهلگان. بالقچیلر قوتلغانلر.

فودزه‌دانڭ باشنده چوما ایله ئولگان کشیلرنی بیرگه کومسه‌لرده، حاضر یاندرا باشلاغانلر. ۲،۲۰۰ کشینی یاندرغانلر، یاکادن ۴۰۰۰ دن آرتغراق ئولکنی یاندراسی بار.

پادشاه حضرتلرینڭ فرمانی بونچه، ۱۹۱۱ نچی سنه یاؤروپای روسیه‌گی گوبیرنالرده‌غی راتنیکلر دورت آتناغه اوینغه چاقرلاچقلر. پریؤیسلـه‌ن الطرافی، آسیای روسی هم اومسکی اوکروگنده، چاقرلمایاچقلر.

خاربیندن طبیبلر اوطرتوب کیتکان. پویزده طوغز چاقرم کینکاچ هلاکت بولغان، ایکی ؤاگون، آوب توشکان. تیمر یولنڭ مدیری گینیرال خورؤات، باش طبیبه اینسپیکتوری مالینؤسکی بر آز ایمگه‌نگانلر.

طاشکندده ۲۴ نچی غینوارده کوك کوکره‌ب یاشن یاشنه‌ب بوران بولغان.

سیؤاستوپولده ئه‌رمه‌نلر آراسنده تنتو یاصاو همان دوام ایتوب برنیچه کشی حبس قیلنا. برمکتبلر یاپوچینلی هم زور ماگازین خوجه‌سی بابایی‌ده حبس قیلندی.

خوالین اویه‌زنڭ پاؤلفکه اسملی آولده کوپه کوندز برقوطرغان بوری ۱۴ کشینی تشله‌گان. مجروحلرنڭ همه‌سن صاراتفقه شفاخانه‌گه بیبه‌رگانلر.

تیفلیسده «آریزون» اسملی ئه‌رمه‌ن گازیته‌سینڭ اداره‌خانه‌سنده پالیسه طرفندن تنتو یاصالوب شول وقتده اداره‌ده بولغان ۲۰ کشی حبس قیلنغان. آرالرنده شیروان زاده نام برمسلمان‌ده بار، بونلر «داشناکستون» اسملی یاشرن پارتیه اعضالرندن بولووده عیبله‌نه‌لر.

روسیه‌نڭ زور علمالرندن پیتربورغ شهرینڭ پاچوتنی گرادژدانی اسناسیولؤیچ وفات بولغان..

پیتربورغده اورمان خوجه‌لرینڭ اسییزدلری باشلاندی. زراعت اداره‌سی ناظرینڭ معاونی، مجلس باشنده نطق سویله‌ب حکومت ایله اورمان خوجه‌لری آراسنده، اورماننی صاقلاو اشنده همان برگه‌لك بولوب طورورغه کیره‌کلگن آڭلاتدی.

موسکؤا - ریبینسکی تیمر یولنده «سارتیرووچنی» استانسه‌ده طاوارنی پویزلر بـه‌رلشکانلر. پاراؤوز هم ۱۹ ؤاگون واتلغان. دورت کشی ایمگه‌نگانلر.

باکوده اوت چغوب، ۳۰ کیبت یانغان. ضرر بیك کوب.

سمبر گوبیرناتوری دوباسف‌نڭ وفات بولغانلغی تیلیگرام خبرلرنده کورنه‌دی.

کییف گوبیرناسنده، آلخوفسه اسملی آولده، اون آلتی، اون ییدنچی عصر آقچه‌لرینڭ قازناسی طابلغان.

موسکؤاده طورورغه حقی بولماغان یهودی سوداگرلرن تیکشره باشلاغانلر.

باکوده اوچ تاتار قرلك ایله صاتو ایتوچی آلییف‌نڭ کانتورینه کروب هجوم ایتوب آلییف‌نی اوله‌رلك درجه‌ده جراحتله‌گانلر هم آقچه آلوب قاچوب چغوب کیتکانلر.

آدیسده «روسیه» پاراخودندن کؤیمه ایله کیتوب یوغالغان بیش ماتروسنی، بیش کوندن بیرلی قایتماغانغه کوره، هلاك بولغانغه حسابلاغانلر.

آلماتیده ۲۱ هم ۲۲ نچی غینوارده تونله ساعت برلرده یاکادن ییر سلکنو حس ایتلگان.

سیؤاستوپولده برنیچه کونلردن بیرلی بولغان بوران سببلی پورتلر ایله خبرله‌شو ممکن توگل. جنوبی تیمر یوللرنده ییدی کوندن بیرلی بوران. سیؤاستوپولدن کیتکان «اشتورمان» اسملی پاراخوددن هیچ بر تورلی خبر یوق.

قزان خبرلری

طولستوی حقنده. متوفی طولستوی‌نڭ نامن مه‌نگوگه قالدرو اوچون، اونیؤیرسیتیت هم شهر دوماسی طرفندن صایلانغان کامیسیه‌لر ۲۲ نچی غینوارده برگه یاصاغان مجلسلرنده اوشبو اشلرگه قرار بیردیلر: ۱) دارالفنونده طولستوی اسمینه بر استیپیندیه تأسیس ایته‌رگه، استودینتلرغه یاخشی تحریرلری اوچون، مکافاتلر تعیین قیلورغه وبونلرنڭ مصارفی اوچون، آقچه‌نی دارالفنون وشهر دوماسی آرتلی جیبارغه. ۲) گروزینسکی اورامنڭ آرچاقرینه کیته طورغان باشن طولستوی اورامی، دیب آتاو ایله برابر اونیؤیرسیتیت آلدنده‌غی میدانلقنی‌ده طولستوی میدانی دیب تسمیه قیلورغه هم شول بیرگه اوق متوفی‌نڭ یارتی صورتن قویارغه. ۳) اونیؤیرسیتیت زالینه هم قزانده اوقوغان وقتده طورغان اویلرینه طولستوی‌نڭ اسمن مرمر طاشینه یازدروب قویارغه. ۴) طولستوی اسمندن درسخانه آچو حقنده دوما کامیسیه‌سینڭ قرارن تصدیق ایته‌رگه هم ۵) طولستوی‌نڭ نامن مه‌نگوگه قالدرو اوچون، کیره‌ك بـولاچق مصارفلرغه شـهر اداره‌سنده اعانه دفتری آچارغه. شـهـر اداره‌سی بونڭ اوچون، ممکن قدر آقچه تعیین ایتولرن اوتنوب، قزان ولایتنده اداره ومؤسسه‌لرگه مراجعت ایته‌رگه تییشلی.

تیمر یول حقنده. دولت دوماسی اعضالرندن گودنیف‌نڭ شهر رئیسی بیکینف‌که یازغان خطینه قاراغانده موسکؤا قزان تیمر یولی اداره‌سی قزاندن یکاتیرینبورغه صالورغه فرض قیلنغان یولنڭ خطن تیکشرتور اوچون، باشده ۲ ملك صوم صرف ایتمکچی بولغان ایکان. حاضرده بونڭ اوچون، طوتقان مصارفی ۲۰۰ ملك صومغه یتکان. تیمر یوللر اداره‌سنده مذکور یولنی موسکؤا - قزاندن یکاتیرینبورغه صالمیچی قورغانغه قدر بیبه‌رونی معقول کوروچیلرده بار ایکان.

موسکؤا بیرژاسینڭ رئیسی کریستاؤنیکف بو کونلرده شهر اداره‌سینه خبر بیبه‌روب، تیمر یولنڭ موسکؤا - قزاندن یکاتیرینبورغه صالنووی حقنده قولدن کیلگان قدر اجتهاد ایته‌چگن اعلام قیلغان.

محکمه زالندن. ۲۴ نچی غینوارده آکروژنی محکمه‌ده «ك. ت.» محرری ایلیاشینکونك پرافیسور ایوانوفسکی نی حقارت قیلغانلغی حقنده‌غی اشی قارالدی. بو اشنی قاراو محکمه‌نك اوّلگی قرارندن راضی بولمیچی بیرلگان عریضه بوینچه قارالورغه تعیین قیلنسه‌ده، ایلیاشینکو محکمه‌گه اوزی ده کیلمه‌گان هم کشی‌ده ییبه‌رمه‌گان ایدی. آکروژنی محکمه ایلیاشینکونی ۶ آی حبسخانه‌گه یا بو خصوصده‌غی اوّلگی قرارن تصدیق ایته‌رگه هم محکمه‌ده حاضر بولماغانلغی اوچون متهمگه ۱۰ صوم اشتراف صالورغه قرار بیردی.

ولایت زیمستواسینك ایگن قورالری و آول معیشتینه دائر نه‌رسه‌لر صاتلا طورغان اسکلادنده مدیر بولوب خدمت ایتکان وقتده مڭ صومدن آرتغراق آقچه‌نی اسراف ایتوده متهم بولغان پوله‌کوف اسملی آدمنك اشی بو کونلرده پالاتا محکمه‌سنده قارالدی. پوله‌کوف محکمه‌ده اوزینك عیبسز ایکانلگن سویله‌دی. «مین مذکور اسکلادنی قولیمه آلغان وقتده کوبمی نه‌رسه بارلغن حسابلاماغان ایدم. بلکه میندن الك خدمت ایتکان کشی خیانت قیلغاندر» دیدی. شاهدلر ایسه پوله‌کوفنك زیمستواده خدمت ایتکان زماننده بیك بای کشیلر کبی طورغانلغن هم یورط و آط صاتوب آلغانلغن سویله‌دیلر. اوشبو سببدن پالاتا محکمه‌سی متهمنی عیبلی طاوب، یل یارمغه آریستانتسکی روطه‌غه ییبه‌رورگه قرار بیردی.

بوندن مقدم یادرین اویه‌زنده اسقربلیس اصلاباداسنده بوچکارف اسملی مارجا یاشرن روشده مسکرات صاتوده عیبله‌نوب، قولغه آلنغان ایکان. اشی محکمه‌ده قارالغان وقتده طوکسوبایف، بوچکارف هم میرونف اسملی کره‌ستیانلر آنك فائده‌سینه شاهد بولوب بارغانلر هم انجیل ایله آنت ایتوب، یالغان سویله‌گانلکلری معلوم بولغانلقدن، اوزلری حکمگه بیرلگانلر ایکان. اشلری آکروژنی محکمه‌نك کوچمه هیئتنده قارالغان.

محکمه آنلرنك اوچیسن‌ده عیبلی طاوب بره‌ر یلغه آریستانتسکی روطه حکم قیلغان.

مکتبلر کامیسیه‌سی. دومانك مکتبلر کامیسیه‌سی سودا مکتبینك مصارفینه شهر آقچه‌سندن ۱۰۸۵ صوم بیرورگه رضالق کورسه‌تدی. صوڭره مجلسده ۱۹ نچی فیورالده کره‌ستیانلرنك آزاد ایتلولرینه ۵۰ یل طولو مناسبتیله یاصالاچق بایرام حقنده مذاکره ایتمکچی بولغانلر ایدی. بو طوغریده پیتربورغدن سیرکوله‌ر کیلگانلکدن، ایکنچی مجلسده قارالورغه کیچکدرلدی.

مونچا خدمتکارلرینك یال ایتولری حقنده. شهر دوماسنده یال ایتو مسئله‌سی مذاکره‌گه قویلغان وقتده خدمتکارلرنك یال ایتولرن تأمین قیلو اوچون، مونچالرنی ایرته ساعت ۱۰دن کیچکی ۱۰غه قدرگنه آچارغه قرار بیرلگان ایدی. دومانك بو قراری ولایت مجلسی طرفندن تصدیق ایتلمه‌گانلکدن، شهر رئیسی بو طوغریده شکایت ایتوب، داخلیه وزارتینه مراجعت قیلغان ایدی. بو کونلرده اوشبو شکایتنامه‌گه محلی اشلرنی قاری طورغان اداره‌نك ناچالنیگندن جواب قایتقان.

مذکور اداره مونچالرده یوونا طورغان وقتنك قسقارووی سببلی خدمت اهللری مونچاغه کره آلماسلر و بواش خلق آراسنده تورلی آورولر باشلانورغه سبب بولور، دیب دومانك شکایتنامه‌سن اعتبارسز قالدرغان.

تیمر یول کوپری. شهر اداره‌سینه آلنغان خبرگه قاراغانده حاضرگی کونده زویه قالاسی یاننده ایدل آرقلی تیمر یول کوپری صالور اوچون، ۷۰۰ قدر اشچی یاللاغانلر و آنلر یار چیتنده‌گی اشلرنی اشله‌رگه کرشکانلر.

آلداوچی. ۲۴ نچی غینوارده یاشرن پالیتسه اداره‌سینك ناچالنیگی پچه‌ن بازارنده موخین نڭ صرا خانه‌سنده نامعلوم آدمنك سیروتکین اسملی کشیگه ساخته کاغز آقچه‌لر صاتاچغی حقنده خبر آلغان ایکان. سیروتکین بله نامعلوم آدم صرا خانه‌ده سویله‌شوب اوطورغان وقتلرنده یاشرن پالیتسه آگینتلری کیلگانلر هم آقچه صاتارغه یوروچی آدمنی قولغه آلغانلر. چاسته‌غه آلوب کیلگاچ، آنڭ پادلوژنی اورامده آیقلاف جمعیتینك شفاخانه‌سنده خدمت ایتوچی بابایف ایکانلگی معلوم بولغان. پالیتسه یسکیلر تنتو یاصاب قاراسه‌لرده، ساخته آقچه‌لرنی طابا آلماغانلر. بابایف سیروتکین نی فقط آلداب قنه آقچه آلورغه تله‌گانلگن هم ساخته آقچه‌لرینك یوقلغن سویله‌گان. «مین آڭا اوچه‌ر صوملق ساخته آقچه‌نڭ مڭ دانه‌سن ۴۰۰ صومغه صاتام دیگان بولوب، آقچه آلمقچی بولغان ایدم» دیگان.

بابایف نی کشی آلدارغه یورگانلگی اوچون، حکمگه بیرگانلر.

لکسیه. بالالر ئولمینه قارشی طورو مقصودی ایله تأسیس ایتلگان جمعیت فائده‌سینه طبیب پیچوگین جنابلری طرفندن ۲۹ نچی غینوار شنبه کون کیچ ناوی کلوب زالنده «یاڭا طوغان بالالرنك حفظ صحتلری» حقنده لیکسیه اوقولاچق. اورن بهالری ۲۰ تیندن ۵۰ تینگه قدر. کرورگه ۱۰ تین.

قایغیلی واقعه. پوکروفسکی اورامده بولیگین نڭ کوچری جیگلگان آطایله بیك قاتی چاوب بارغان وقتده ر. ف. نیکولای نی ته‌رته ایله به‌ردروب یققان واوزی قاچوب کیتمکچی بولغان ایکان. پالیتسه یسکیلر طوتوب چاسته‌غه کیترگانلر. نیکولای هوشسز حالده شفاخانه‌گه ییبه‌رلگان. سلامت قالووی بیك شبهه‌لی ایکان. طبیبلر بیك قاتی بغاو سببلی میی سلکنگان بولورغه کیره‌ك دیلر.

پانایف باقچه‌سی. کیله‌سی جای کونده تیاترلر اوینااتور اوچون، پانایف باقچه‌سن آسکار پیتسولد ایله کالیسنیکوف برگه‌له‌شوب اجاره‌گه آلغانلر.

یوز یللق یوبیلی. ۱۹۱۲ نچی یلده روسلر بله فرانسوزلر آراسنده بولغان صوغشقه یوز یل طولو مناسبتیله یاصالاچق بایرام شرفینه زادکانلر صابرانیه‌سی «صوغش هم صلح» اسملی کتابنك محرری گراف لیف طولستوی نڭ رسمن دوورِه‌نسکوی صابرانیه‌نك زور زالی آلدنده‌غی کچکنه صالونغه آصوب قویارغه قرار بیرگان.

اداره‌گه مکتوب

محترم محرر افندی،

اوشبو کچکنه مکتوبیمه گازیته‌گزنك بر پوچماغنده اورن بیروگزنی اوتنه‌م.

بوندن مقدم لایش اویه‌زی الوغ سلطان آولینك کشیلری یانغن سببلی محتاج قالغان کشیلر فائده‌سینه اعانه جییو اوچون، آرالرندن بریگاوار ایله ایکی وکیل صایلاب، قزانغه ییبه‌رگانلر ایدی. وکیللر قزاندن قایتقاچ، آول کشیلری خیانت ایتکانلکلری حقنده شبهه‌گه توشدیلر. آول کشیلری مذکور وکیللرگه اعانه بیرگان اوشبو افندیلرنك کوبمی اعانه قیلغانلقلری حقنده گازیته آرقلی خبر ایتولرن اوتنه‌لر. اعانه قیلغان کشیلرنك اسملری بزگه معلوم بولسه‌ده، بیرگان آقچه‌لری معلوم توگل. وفاءین اللین، محمد اجییف، عبدالولی یونسف، برادران کریمفلر، عائشه خانم حسینوا، سلیمان آیتف، عبدالقادر سعدییف، عین الله مراطف، فیض الرحمن رحمت اللین هم آڭا باشقه پچه‌ن بازاری مسجدنده آقچه جییلغان ایمش، دیب ایشتدك. آنی ده گازیته آرقلی اعلان قیلسه‌لر ایکان.

احترام ایله: امام شیر یزدان صفین.

فنی خبر و تجربه‌لر

علم طبده معجون مذهبی ایسکیدر. ایسکی بولسه‌ده همان دوام ایته‌در. معجونیلر کوب دارونی تورلی اجزادن ترکیب قیلوب بیرونی معقول کوره‌لر. بونلرنك خلافینه چققان بسیطیلر بار. گومیوپاتلر دیب آتالالر. بونلر هیچ بر دارونی ترکیب قیلونی معقول کورمیلر. هر دارونی فقط بر عنصردن‌غنه یاصاب آز آزغنه بیرونی معقول کوره‌لر. شهرمزده بونك اجزاخانه‌سی باردر. لوندونده گومیوپاتلر بو کونلرده اعتبارغه کروب طورالر. تلگه چققان راك آورووِن بر آی اچنده کالی معدنی ایله دوا قیلغانلر ایمش.

روس طبیبلرندن پیتروف و واسیلییف نام دوکتورلر بو احتمالنی تصدیق قیلوب یازالر.

ناشر و محرری: احمدهادی مقصودی.

قزانده بازار بهالری:
۲۶ نچی غینوارده

یلقی یال، قویرق ایله . .	۷ صوم	۵۰ تین
قوری صفر یوطی . .	۱۵ «	— «
چی صفر یوطی . . .	۵ «	۵۰ «
قوری باشماق یوطی .	۱۴ «	— «
چی باشماق یوطی . .	۴ «	۶۰ «
ویستکه یاباغه . . .	۴ «	— «
آیوبکه قوری یوطی .	۲۲ —	— «
چی آیوبکه یوطی . .	۱۰ «	— «
یالوی قوری یوطی . .	۱۴ «	— «
یالوی چی یوطی . .	۵ «	— «
صارق تکه‌سی . . .	— «	۶۰ «
ایری صارق روسکی .	۱ «	۱۰ «
چیرکاسسکی صارق . .	۱ «	۳۰ «
تکجه		۸۰ «
جال قوری یوطی . .	۱۰ ـ	— «
قل قوری یوطی . .	۲۲ ـ	۲۴ «
یورصق	۱ «	۸۰ «
آق قویان	— «	۲۰ «
روساك قویان . . .	— «	۴۰ «
جال قویان	— «	۶ «
آق تین	— «	۲۵ «
بقار	۱ «	۸۰ «
تولکی قزل	۱۳ «	۵۰ «
آص	۲ «	— «
چاشقه لادنکه . . .	۵ «	— «
موشی طای	۳ «	— «
آق کزن		۷۵ «
قاره کزن	۱ «	۵۰ «
بوری	۵	— «
صاب مایی یوطی . .	۶ «	۸۰ «
چی مای یوطی . . .	۴ «	— «
آرش اونی	«	۸۰ «
بوغدای صولی . . .	— «	۴۶ «
امیرکانسکی صولی . .	— «	۵۰ «
صارق ایتی یوطی . .	۳ «	۶۰ «
صغر ایتی یوطی . .	۲ـ۸۰	۴ «
قوی مای یوطی . . .	۸ـ «	۴۰ «
شکر یوطی	۵ «	۶۰ «

خواجه‌سی چهتکه کیتو سببلی بیك تیزلکده صاتلادر یاخشی یوری طورغان یاش آط جیککان طورمشی ایله. یاڭا آشلق بازارنده سیربیریاکوف یورتندن بلشورگه.

کیبت بیرله پچه‌ن بازارنده تیخوینسکی طارغی ایله کورشی طاش بر کیبت اجاره‌گه بیرله. یکاتیرینسکی اورامده عبدالولی یونوسفدن بلشورگه.

یولدز کتبخانه‌سی

«یولدز» کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو کتابلر نشر قیلنمشدر:

۲) (معلم ثانی) اصول تحریکیه اوزره ترتیب ایدلمش الفبای عربیدر. بو الفبانی معلم اولنی اوقوب تمام ایتکان بالالرغه، قرآننی درست وتیز اوقومغه توشندرمك اوچون تعلیم ایدلور. بونك آخرنده (۳۰) قدر قسقا سوره‌لر بالالر اوزلری طانوب اوقورلق درجه‌ده ایری حرف وحرکات ایله آچق شکلده طبع ایدلمشدر. بر آی اچنده بو الفبانی اولندن آخرینه قدر اوقوغان بالاغه طوغری قرآن کریمنی تعلیم قیلنا باشلانور. حاضرده (۴) نچی باصماسی نشر اولندی بهاسی . (۷) تییندر.

۳) (قرائت) بو کتابده قراءت عربیه وتجوید قرآن حکملری یك آچق صورتده بیان قیلنمشدر. استاذدن قرائت ایتمه‌گان وعلم تجویدنی اوقوماغان کشی‌ده بو کتاب ایله قراءتینی درسته‌مك ممکندر. ایکنچی باصماسینك بهاسی (۶) تییندر.

بو کتابلر اوچون یولدز اداره‌سینه توگل، قزان کتابچیلرینه مراجعت ایته‌لی.

محمود بن ابراهیم غفورف

قزانده پچان بازارنده یونوسف کورپسنده.

کیبتمزده ایرلر اوچون هر تورلی یخشی کلاپوشلر قارا کول هم یڭا مودا ایله چیگوب اشله‌نگان یفلك قاما قریلی بورکلر، خاتونلر اوچون هر تورلی انجلی، چن کنیتیللی صوگغی مودا ایله اشله‌نگان قالفاقلر، کاتتاشیلر، ایرلر هم خاتونلر اوچون هر تورلی چینك کاوشلر هم باشماقلر هر وقت صاتلماقده‌در.

زاکاز قبول ایدلوب تیزلك ایله اولگوروتوب بیرله هم صومینه ۲۵ تین زادانکه ییبه‌رگان کشیلرگه پوچته ایله‌ن کوندرله‌در.

صوراوچیلرغه پریسکورانت بوش بیه‌رله.

Адресъ: Казань, Махмуду Ибрагимовичу Гафурову.

فاتیرلر یکاتیرینسکی اورامده ایکی فاتیر اجاره‌گه بیرله‌در. فاتیرلر هر برسی بیشه‌ر بولمه‌لی، آیرم بازلری، اوطن آمبارلری هم ایشك آلدنده ژاداپراوودلری بار. یکاتیرینسکی اورامده عبدالولی یونوسفدن بلشورگه.

بیك کوب یللر معلمه بولوب تجربه کورگان اوچیتلنیتسه روس تلن اوقوتا هم اورتا مکتبلرنك توبه‌ن صنفلرینه حاضرلی. آدریس: بالق بازارنده، ماروسف یورطنده ۶۸ نچی نومیر فاتیرده، آ. ف. صاکالووا.

اعلان

برنچی مرتبه اولارق مسلمانلر آراسنده یاورو پا اصولنچه اشلنگان مسلمان قازلقلارینك کارخانه‌سی ۱۳ نچی دیکابردن رسمی صورتده آچلوب هر تورلی قازلقلارنی صاتماغه باشلادی. کارخانه‌مزنك قازلقلاری تیز ریك اهمیت بیرلوب حفظ صحتکه موافق صورتده حاضرلندکلرندن محترم مسلمان قرداشلرمزنك مشتری اولارق ممنون بولولرنده شبهه ایتمیز. کارخانه‌مزده استکا کشیلردن هر تورلی زاکازلر قبول ایتله وچیتدن صوراتوچیلارغه صومینه ۲۵ تین زادانکه ایله نالوژ ایتوبده یباره‌له‌در.

تله‌گان کشیلرگه پریسکورانت بوش یباره‌له‌در.

Казань, Евангилистовская ул. домъ Сабитова, Абдулла Кильдишевъ.

اوزمزدان آرتقان سببلی بهاسن کیمتب صاتلادر کانترولنی کاصصه تیاتر آرتنده حسین طاهرف معازینلنده.

اجاره‌گه بیرله ایکی محکم اسکلاد برسی طاش، برسی آغاچ. پچه‌ن بازارنده «سرای» ایشگی آلدنده.

سنتابر اورطالرنده چقاچق دیب اعلان ایتلگان

لغت

کتابی قای بر سببلر بوینچه کیچگوب غینوارنك یگرمی‌سنده مطبعه‌ده باصلوب بته‌چك. حقی بر صوم

پوچطه راسخودی آسیا غوبیرنالرینه ۴۵ تین، آوروپا روسیه‌سنه ۳۵ تین نالوژ ایله ۱۰ تین آرطق

کوبله‌ب آلدروچیلرغه آلدرولرینه کوره بهاسی کیمتلور.

آدریس: Уфа, Султану Джантюрину

کتابنك دورت آی صوڭنه قالوب چغووی ایچون عفو اوتله‌در. آلدن آقچه یبارگانلرگه کتاب ۲۱ غینوارده یباره‌له‌چك.

سرای مسافر خانه‌سی
فتح الله احمداللین نڭ

قزانده پچان بازارنده مسلمانلر ایچون «سرای» مسافر خانه‌سنی مین فتح الله احمداللین آرینداوایت ایدوب همه نومیرلرنی یاڭادان اعلا درجه‌ده چیسطا قیلوب سوداامزنی دوام ایتمکده‌مز، لکن اوّلگی خوجه‌غه قاراغانده هر نومیرگه صومینه ۲۰ تین اسکیدکه برله‌ن قبول ایته‌چکمز. همه نومیرلر پار ایله جلتولا، جماعتلری ایله کیلوچی مسلمانلرغه آیرم شیرمه‌لی نومیرلر، خاتونلر هم ایرلر ایچون آیرم جلی بدرفلر حاضرله‌نمشدر، نومیرده پوچته تیلیگراف و باشقه یومشلر ایچون اطاعتلی خادملر موجوددر، آشخانه‌مزده ماهر آش پشروچی‌لر اداره‌سنده بولوب هر وقت حفظ صحتکه موافق طعاملر حاضرله‌نه‌در.

نومیرلر ۴۰ تین‌دن باشلاب ۱ صوم ۵۰ تین‌گه قدر آیلقلاب کیلشو ایله، آط ایله کیلوچی‌لرگه آط قویار ایچون محکم کانیوشنی‌لر باردر. تیلیفون نومری ۵۳۸ نچی.

احترام ایله „فتح الله احمداللین“.

مسلمانلر ایچون «بلغار» مسافر خانه‌سی.

قزانده پچه‌ن بازارنده طراموای استانسه‌سی قارشوسنده.

همه نومیرلر ماسلنی کراسکه ایله بویالغان، الکتریق ایله یاقتریله، پار ایله جلتوله. جماعتلری ایله کیلوچی مسلمانلرغه آیرم شیرمه‌لی نومیرلر، خاتونلر ایرلر ایچون آیرم جلی بدرفلر حاضرله‌نمشدر. نومیرده پوچته تیلیغراف و باشقه یومشلر ایچون خدمتکارلر، اطاعتلی خادم و خادمه‌لر موجوددر ایکی زور زالده هر وقت مسلمان، روس و ترکیه غزیته و ژورناللری موجوددر. آشخانه ماهر آش پشروچیلر اداره‌سنده بولوب هر وقت حفظ صحتکه موافق طعاملر حاضرله‌نه. بوفیتده هر تورلی مینیرالنی صولر قواصلر ماردر. نومیرلر ۵۰ تین‌دن باشلاب اوچ صومغه قدر. آیلقلاب کیلشو ایله مال آلوب کیلوچیلرگه اصقلادلر حاضردر. تیلیفون نومری ۷۴۸

احترام ایله: برادران رمضانفلر.

سوداامزنك باشلانووی ۱۸۶۸ سنه‌ده
تیلیفون نومری ۷۷۱.

فیرمه‌مز ۱۹۰۹ سنه قزاژوستانکه سنده زور آلطون میدال آلدی.

مغازینلرمزده هر وقت آرزان بها ایله صاتلمقده‌در.

عین الدین ثابتف

گلاوی اسکلادمز: قزانده تیخوینسکی اورامنده اوز یورطمزده.

آند بلینه‌ده پچه‌ن بازارنده مسجد آستنده

پارمینکه‌لرده:

مکاریه‌ده مسجد قارشوسنده اوز کیبتمزده ۱۲ نچی و ۱۴ نچی نومیرلرده. ارتیه‌ده ...

Казань, Главный Складъ Гайнутдину Сабитову.

Электро-Лито-Типографія и Словолитня Т. Д. „Бр. Каримовы“ Казань. برادران کریمف مطبعه‌سی قزانده. Редакторъ-Издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.